

DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

BISNOTA AAN DE LEDEN VAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 oktober 2016 houdende de uitvoering van het decreet van 24 juni 2016 houdende de Vlaamse sociale bescherming, wat betreft de afschaffing van de opschorting met verlies van rechten

Principiële goedkeuring

Bijlagen:

- het principiële ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering;
- het advies van de Inspectie van Financiën van 6 juni 2017;
- het begrotingsakkoord van 20 juni 2017.

1. Inhoud

Situering

Via het voorliggend ontwerp van besluit wordt het besluit van 14 oktober 2016 houdende de uitvoering van het decreet van 24 juni 2016 houdende de Vlaamse sociale bescherming gewijzigd. Meer bepaald wordt de sanctie van opschorting met verlies van rechten in de zorgverzekering vanaf 1 januari 2018 geschrapt.

Huidige regeling

Bij de invoering van de zorgverzekering in 2001 werd een sanctie ingeschreven om ervoor te zorgen dat de jaarlijkse bijdrage voor de zorgverzekering ook effectief zou worden betaald: de opschorting met verlies van rechten.

Met de opschorting met verlies van rechten wordt vier maanden opschorting van de uitbetaling van de tegemoetkoming zorgverzekering opgelegd voor elk jaar dat personen zich in een van de volgende situaties bevinden of hebben bevonden:

- 1° hun bijdrage niet betaald hebben;
- 2° hun bijdrage laattijdig betaald hebben (laattijdig = na 31 december);
- 3° hun bijdrage slechts gedeeltelijk betaald hebben;
- 4° zich kunnen aansluiten en dat niet hebben gedaan (in Brussel).

Aantal personen met opschorting

Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen het aantal personen met een effectieve opschorting en het aantal personen met een potentiële opschorting.

Effectieve opschorting

In 2017 zal bij ongeveer 3.500 personen de opschorting met verlies van rechten effectief uitgevoerd worden. Dit wil zeggen dat voor deze groep personen de uitbetaling van de tegemoetkoming zorgverzekering - bovenop de carenperiode van 4 maanden die voor iedere aanvraag geldt - met nog eens minstens 4 maanden wordt opgeschort.

Grotendeels gaat het om personen die in de periode 2001 – 2016 hun bijdrage één keer te laat betaalden (ongeveer 1.900 personen). Daardoor verliezen zij vier maanden recht op zorgverzekering ofwel 520 euro.

Potentiële opschorting

Daarnaast zijn er ongeveer 670.000 personen die in de periode 2001 – 2016 ooit een bijdrage te laat of niet betaalden (op een populatie van 4.500.000). Als iemand uit deze groep ooit zorgbehoevend wordt en een aanvraag zorgverzekering indient, dan zal er ook effectief een opschorting worden opgelegd. Ook al is de bijdrage ondertussen al betaald.

Deze groep groeit jaarlijks aan met de personen die voor het betrokken kalenderjaar te laat of nog niet betaalden. Het gaat hier dus om een gecumuleerd aantal personen sinds de start van de zorgverzekering (16 jaar).

Redenen voor schrappen van de opschorting met verlies van rechten

De leden van de zorgverzekering worden met de sanctie geconfronteerd op het moment dat ze zorgbehoevend worden en de zorgverzekering nodig hebben om alle kosten die gepaard gaan met de zorgbehoefte te kunnen betalen. Wie ondertussen reeds alle verschuldigde bijdragen heeft betaald, begrijpt niet dat deze sanctie van verlies van rechten overeind blijft.

Om de volgende redenen is het bijgevolg billijk om de sanctie op te heffen:

- Er is een decalage in tijd tussen fout en sanctie (hoe langer de zorgverzekering bestaat, hoe langer de decalage kan worden bijv. bijdrage niet betaald op 27-jarige leeftijd, kan gevolgen hebben 50 jaar later);
- Het valt moeilijk uit te leggen omdat mensen niet begrijpen dat ze 10 jaar later nog een sanctie kunnen hebben voor een fout uit het verleden (die ondertussen meestal is rechtgezet);
- Er is een disproportie tussen fout en sanctie (4 maanden = 520 euro die je misloopt, omdat je 10 tot 50 euro te laat betaalde);
- Het is een dubbele sanctie, want wie niet betaalt heeft ook nog eens een administratieve geldboete.

De redenen om – vaak eenmalig - niet of niet tijdig te betalen zijn ook heel divers (verhuis, lang verblijf in buitenland, administratieve problemen door privé-problemen, slordigheid, vergetelheid...).

Historiek van de invoering van de opschorting met verlies van rechten

De opschorting met verlies van rechten is bij de start van de zorgverzekering ingevoerd om het betalen van de bijdrage afdwingbaar te maken. Wie niet betaalt, is niet verzekerd en opent bijgevolg in principe geen recht.

Toen vastgesteld werd, dat de inningsgraad van de jaarlijkse bijdrage na enkele jaren toch een dalende tendens vertoonde, bleek dat het opleggen van een opschorting met verlies van rechten onvoldoende was als instrument om betalingen af te dwingen. Daarom is in 2006 de administratieve geldboete ingevoerd voor wie de bijdrage 3 keer niet betaalt.

Doordat de opschorting met verlies van rechten niet geschrapt werd, ontstond echter een dubbel sanctioneringsmechanisme, waarbij men zowel de boete (250 euro) als de opschorting met verlies van rechten (4 X 130 euro) kan oplopen voor eenzelfde fout. Deze dubbele sanctionering willen we nu opheffen.

Aanbeveling ombudsdienst

In zijn aanbeveling in het jaarverslag 2013 stelt de ombudsman voor om in de regelgeving op te nemen dat de boete "bevrijdend zou werken". Met andere woorden de opgelopen opschorting wordt kwijtgescholden voor wie de boete en de achterstallige bijdragen heeft betaald.

In dit voorstel van de ombudsman steekt echter een lacune. De opschorting met verlies van rechten wordt immers enkel kwijtgescholden voor wie een boete heeft opgelopen (en bijgevolg zijn bijdragen niet betaalde). De kwijtschelding geldt in deze aanbeveling niet, voor wie wel betaalt (maar te laat). Dit kan niet de bedoeling zijn. Daarom wordt voorgesteld om de opschorting met verlies van rechten in zijn totaliteit te schrappen. Hiermee wordt ook een engagement uit het Regeerakkoord gerealiseerd.

Vlaams Regeerakkoord 2014 - 2019

In het Regeerakkoord is opgenomen dat de regering de sanctie opschorting met verlies van rechten in heroverweging zal nemen. In het decreet van 16 juni 2016 houdende Vlaamse sociale bescherming is tevens bepaald dat de opschorting met verlies van rechten als sanctie wordt geschrapt. Wel moet de Vlaamse Regering nog bepalen wanneer de afschaffing in werking gaat treden.

Nieuwe boeteregeling

Om te vermijden dat de afschaffing van deze sanctie ten koste zou gaan van de responsabilisering van de leden van de zorgverzekering wordt wel in een strengere boeteregeling voorzien in het decreet van 16 juni 2016 houdende Vlaamse sociale bescherming. Wie twee keer de jaarlijkse bijdrage voor de Vlaamse sociale bescherming niet betaalt, zal een administratieve geldboete worden opgelegd. Momenteel is dat pas het geval na drie keer niet betalen.

Ook wordt in dat decreet aan de Vlaamse Regering ook de mogelijkheid gegeven om bij een derde boete een verhoging toe te passen, aangezien we merken dat een beperkte groep meerdere keren een boete oploopt voor het betalen van hun VSB-bijdrage. Alvorens die maatregel in te voeren, zal wel eerst worden nagegaan wat het profiel is van deze mensen. We willen hierbij vermijden dat deze maatregel onbedoeld een armoedeverhogend effect zou hebben.

Deze verstrengde boeteregeling heeft ook tot doel om vanaf 2019 in een structurele budgettaire compensatie te voorzien voor de afschaffing van de sanctie van opschorting met verlies van rechten (zie weerslag op de begroting).

2. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikel 1 schrapt de passages over de opschorting met verlies van rechten in artikel 41 van het BVR van 14 oktober 2016. Artikel 41 regelt wie moet aansluiten bij de Vlaamse sociale bescherming. Personen die pas aansluiten (wegens bereiken leeftijd, komen wonen in Vlaanderen, ..) kregen meer tijd om de eerste bijdragen te betalen zonder dat er een opschorting opgelegd werd. Nu de opschorting volledig afgeschaft is, mogen de verwijzingen naar de opschorting geschrapt worden.

Artikel 2, eerste lid, 1° en 2° schrappen de passages over de opschorting met verlies van rechten in artikel 42 van het BVR van 14 oktober 2016. Artikel 42 regelt wie vrijwillig kan aansluiten bij de Vlaamse Sociale Bescherming. Personen die pas aansluiten (wegens bereiken leeftijd, komen wonen in Vlaanderen, ..) kregen meer tijd om te betalen zonder dat er een opschorting opgelegd werd. Nu de opschorting volledig afgeschaft is, mogen de verwijzingen naar de opschorting in de eerste en de tweede paragraaf geschrapt worden.

Artikel 2, eerste lid, 3° schrapt de opschorting met verlies van rechten bij laattijdige aansluiting. Paragraaf 5 van het BVR van 14 oktober 2016 bepaalde dat wie laattijdig aansloot, als sancties de termijn van onderbroken aansluiting en de opschorting met verlies van rechten opliep. De sanctie dat met 5 jaar moet aangesloten zijn, vooraleer met een tegemoetkoming kan krijgen, blijft bestaan.

Artikel 3 schrapt de opschorting met verlies van rechten in artikel 45 van het BVR van 14 oktober 2016. Artikel 45 bepaalde dat wie niet langer vrijgesteld was van

aansluiting, meer tijd kreeg om de eerste bijdragen te betalen zonder dat er een opschorting opgelegd werd. Nu de opschorting volledig afgeschaft is, mogen de verwijzingen naar de opschorting geschrapt worden

Artikel 4 schrapt de opschorting met verlies van rechten in artikel 63 van het BVR van 14 oktober 2016. Artikel 63 bepaalde dat wie na een (vrijwillige) onderbreking van zijn aansluiting terug vrijwillig aansloot, als sancties de termijn van onderbroken aansluiting en de opschorting met verlies van rechten opliep. De sanctie dat met 5 jaar moet aangesloten zijn, vooraleer met een tegemoetkoming kan krijgen, blijft bestaan.

Artikel 5 heft de artikelen 102, 103 en 104 van het BVR van 14 oktober 2016 op. Artikel 102 bepaalde dat de opschorting met verlies van rechten werd opgelegd voor elk jaar dat de ledenbijdrage uiterlijk op 31 december van dat jaar niet of niet volledig betaald is. Artikel 103 bepaalde de vrijstellingsgronden met betrekking tot de opschorting met verlies van rechten. Artikel 104 bepaalde dat de opschorting met verlies van rechten kon vervallen als de gebruiker zich in een behartigenswaardige situatie bevindt. Het agentschap besliste hierover na advies van de bezwaarcommissie.

Artikel 6 schrapt de passage over opschorting met verlies van rechten bij retroactieve tegemoetkomingen van de zorgverzekering in artikel 119 van het BVR van 14 oktober 2016.

Artikel 7 wijzigt de bepalingen in het BVR van 14 oktober 2016 die regelen wanneer het decreet van 24 juni 2016 in werking treedt. Artikel 88 van het decreet heft de artikelen op met betrekking tot de opschorting met verlies van rechten in het decreet van 30 maart 1999 houdende de organisatie van de zorgverzekering. Artikel 7 bepaalt dat artikel 88 volledig opgeheven wordt vanaf 1 januari 2018.

Artikel 8 regelt de inwerkingtreding van dit besluit.

Artikel 9 bepaalt wie belast is met de uitvoering van dit besluit.

3. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

Voor de berekening van de kostprijs van het schrappen van de sanctie opschorting met verlies van rechten wordt een onderscheid gemaakt tussen nieuwe dossiers waarvoor niet langer een sanctie zal worden opgelegd en lopende dossiers waar nog een opschorting van toepassing is.

a. Nieuwe dossiers

Op basis van de beschikbare statistische gegevens wordt voor 2017 uitgegaan van 3.412 nieuwe dossiers met een opschorting met verlies van rechten. Daarvan hebben:

- 1.883 personen (55,2%) 4 maanden opschorting;
- 570 personen (16,7%) 8 maanden opschorting;
- 959 personen (28,1%) 12 maanden of meer opschorting.

Kostprijs opheffen sanctie

1883 x 4 x 130 = 979.160
570 x 8 x 130 = 592.800
959 x 12 x 130 = 1.496.040
Totaal: 3.070 miljoen euro.

b. Lopende dossiers

Ook voor bestaande dossiers moeten de nog openstaande sancties kwijtgescholden worden. De kostprijs daarvoor wordt geraamd op 980.000 euro.

Totale kostprijs: 3.070 + 980 = 4.050 miljoen euro.

De Inspectie van Financiën heeft op 6 juni 2017 ten gronde een gunstig advies verleend. Het advies bepaalt echter ook dat het voorstel dient vervolledigd te worden, als de regering de stelling hanteert dat een structurele (reglementaire) meeruitgave moet gecompenseerd worden door een structurele (reglementair verankerde) minderuitgave.

Om aan de bekommernis van de Inspectie van Financiën tegemoet te komen is in het voorontwerp van decreet houdende de Vlaamse sociale bescherming de voorwaarde voor het opleggen van een administratieve geldboete aangepast. Wie twee keer de jaarlijkse bijdrage voor de Vlaamse sociale bescherming niet betaalt, zal een administratieve geldboete worden opgelegd. Momenteel is dat pas het geval na drie keer niet betalen.

Dit voorontwerp van decreet werd op 16 juni 2017 een eerste keer principieel goedgekeurd (VR 2017 1606.0590. DOC)

Het begrotingsakkoord van 20 juni 2017 is gegeven onder voorbehoud dat de meerkost voor 2018 éénmalig zou gecompenseerd worden op de budgetten Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Er is ondertussen echter een akkoord om de meerkost 2018 eenmalig vanuit algemene middelen te financieren. Vanaf 2019 wordt een structurele compensatie voorzien via de strengere boeteregeling.

4. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

Geen weerslag.

5. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Geen weerslag.

6. KWALITEIT VAN DE REGELGEVING

Het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 169 van 29 mei 2017.

Er is geen RIA vereist. De impact van de regelgeving is beperkt voor de doelgroepen.

7. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 oktober 2016 houdende de uitvoering van het decreet van 24 juni 2016 houdende de Vlaamse sociale bescherming, wat betreft de afschaffing van de opschorting met verlies van rechten;

2° de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin te gelasten over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering vermeld in punt 1°, het advies in te winnen van de Raad van State , met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

Jo VANDEURZEN
Vlaamse minister van Welzijn,
Volksgezondheid en Gezin